

Інструменти управління стратегічним розвитком підприємств міського пасажирського транспорту/К.В. Гнедіна// Фінансово-економічна стратегія розвитку в умовах євроінтеграційних процесів: аспекти сталості та безпеки : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., (м. Чернігів, 5-6 листоп. 2014 р.). – Чернігів: ЧНТУ, 2014. – С.42-44.

УДК 338.47: 656

Секція 6. Актуальні проблеми сталого розвитку суб'єктів господарювання в контексті євроінтеграційних процесів.

Гнедіна К.В., к.е.н.

*Чернігівський національний технологічний університет
(м. Чернігів, Україна)*

ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ПАСАЖИРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Стабільне функціонування міського пасажирського транспорту має велике значення для економічного зростання міста та життєдіяльності його мешканців. Від ефективності функціонування муніципальної транспортної системи залежить рівень забезпеченості населення транспортними послугами та задоволення якістю обслуговування. Розгалужена та поширена у віддалені від центра райони міста транспортна мережа сприяє забудові таких районів житловими та нежитловими спорудами, розвитку економічних об'єктів, переміщенню населення до робочих місць та в результаті - розширенню території міста та його економічному розвитку.

В сучасних економічних умовах зростає потреба мешканців міста у пересуваннях, збільшуються транспортна рухливість населення, середня дальність поїздки, обсяги пасажиропотоків, загострюється проблема невідповідності якості транспортних послуг вимогам сьогодення, формується нова культура споживання: ефективне функціонування міського пасажирського транспорту стає необхідною умовою сталого розвитку сучасного міста. Необхідність модернізації суспільного транспорту та приведення його у відповідність до сучасних вимог зумовлює актуальність пошуку шляхів до позитивних зрушень у системі міських пасажирських перевезень та дієвих заходів щодо її розвитку.

Окремі аспекти функціонування та економічні підходи до забезпечення необхідних умов розвитку міського пасажирського транспорту на сучасному етапі соціально-економічного поступу висвітлені у наукових працях таких вчених, як: В.В. Величко, В.І. Вербицька, В.О. Вдовиченко, О.Д. Гульчак, В.Х. Далека, В.В. Димченко, В.В. Костецький, М.Є. Кристопчук, О.І. Мірошник, Я.Я. Назаренко, М.Ю. Радченко, А.М. Редзюк, Ю.Б. Слободяник, В.І. Тітяєв, Т.П. Юр'єва, Л.Ю. Яцківський та багатьох інших. Дослідження науковців свідчать, що сучасний стан транспортної інфраструктури в містах країни та методи управління пасажирськими перевезеннями не відповідають сучасним вимогам та уповільнюють розвиток міських господарських комплексів.

Проведений аналіз сучасного стану розвитку міського пасажирського транспорту в Україні свідчить про наявність економічних, соціальних, технічних, технологічних, організаційно-управлінських проблем, які стримують його розвиток. Дослідженнями встановлено, що обсяг перевезень пасажирів міським громадським транспортом в Україні має тенденцію до скорочення. Розмір транспортного парку щорічно зменшується, транспортні засоби є фізично та морально зношеними, стан дорожньо-транспортної інфраструктури є незадовільним. Оновлення рухомого складу міського пасажирського транспорту уповільнюється у зв'язку із збитковістю або низькою рентабельністю міських пасажирських перевезень. Особливо гостро дефіцит фінансових ресурсів відчувають підприємства міського електричного транспорту, оскільки надають безоплатні перевезення всім пільговим категоріям пасажирів, які не повною мірою компенсуються бюджетними коштами. Розвиток транспорту загального користування стримується недостатнім інвестуванням та неможливий без зростання обсягу інвестицій.

Неподалання негативних тенденцій, що склалися у сфері міських пасажирських перевезень створить загрозу економічному зростанню міст через транспортну незабезпеченість необхідної рухливості населення та мобільності трудових ресурсів як фактора розвитку виробництва, а також загостренню екологічних проблем. Однією із заповорок сталого розвитку міст України є модернізація міського пасажирського транспорту з урахуванням вимог сучасності.

До інструментів управління стратегічним розвитком підприємств міського пасажирського транспорту належать: організаційні, економічні, техніко-технологічні, екологічні, соціальні, правові інструменти (табл. 1).

Серед них основними є:

- вдосконалення організації перевізного процесу;
- підвищення рівня автоматизації на міському транспорті;
- повне відшкодування перевізникам збитків від надання безоплатних перевезень;

- реформування чинної системи пільг на проїзд;
- розширення транспортного парку та його оновлення;
- зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферу підприємствами міського пасажирського автотранспорту;
- підвищення якості транспортного обслуговування населення;
- забезпечення чіткості та прозорості законодавчої бази у сфері організації міських пасажирських перевезень.

Таблиця 1

Інструменти управління стратегічним розвитком підприємств міського пасажирського транспорту

Інструменти	Характеристика
<i>Організаційні</i>	- Удосконалення організації перевізного процесу, усунення дублювань маршрутів, забезпечення взаємоузгодженого функціонування різних видів міського пасажирського транспорту; - Підвищення рівня автоматизації на підприємствах міського пасажирського транспорту.
<i>Економічні</i>	- Повне відшкодування збитків перевізникам від безоплатних перевезень пільгових категорій громадян; - Реформування чинної системи пільг на проїзд; - Визначення та обміркований вибір джерел фінансування діяльності;
<i>Техніко-технологічні</i>	- Оновлення транспортного парку та вдосконалення його структури; - Впровадження сучасних інноваційних технологій;
<i>Екологічні</i>	- Зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферу підприємствами міського пасажирського автотранспорту; - Постійний моніторинг та звітування стосовно екологічних показників роботи;
<i>Соціальні</i>	- Підвищення якості транспортних послуг та гарантування пасажиром безпеки перевезень; - Повне забезпечення кадрами, підвищення кваліфікації працівників підприємств міського пасажирського транспорту та мотивація персоналу;
<i>Правові</i>	- Чіткість та прозорість законодавчої бази у сфері організації міських пасажирських перевезень.

Особливе місце серед інструментів управління стратегічним розвитком підприємств міського пасажирського транспорту посідає реформування чинної на сьогодні системи пільг на проїзд шляхом повного або часткового скасування пільг.

Альтернативними варіантами реформи можуть бути:

- скасування пільг та запровадження адресних компенсацій на проїзд певним категоріям населення;
- диференціація розміру пільг (50%, 70%, 100%) залежно від категорії пільговиків;
- скорочення чисельності діючих на сьогодні пільг на проїзд шляхом перегляду доцільності надання їх певним категоріям пасажирів.

Для покращення фінансового стану перевізників, усунення збитків від безоплатних перевезень та контролю за фінансуванням пільгових перевезень доцільним є скасування діючого порядку безоплатного проїзду пільгових категорій пасажирів та впровадження цільового фінансування пільговиків на державному рівні. Для цього зобов'язання із компенсації пільгових перевезень необхідно покласти на Фонд забезпечення пільг фізичним особам, розробити та затвердити відповідні регуляторні акти щодо порядку перерахунку цільового фінансування пільгового проїзду громадянам.

Отже, для забезпечення подолання проблем та підвищення ефективності функціонування підприємств міського пасажирського транспорту вирішальним є формування дієвого механізму управління їх розвитком. Відродження, оновлення та взаємоузгоджене функціонування різних видів міського громадського транспорту виступають передумовою економічного розвитку кожного міста та держави в цілому. Для стійкого розвитку міст країни важливим є комплексний підхід до формування транспортної політики, який би враховував економічні, соціальні та екологічні аспекти функціонування підприємств міського пасажирського транспорту.